

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل

برنامه پنج ساله الگوی کشت محصولات زراعی و باغی شهرستان بيله سوار مغان

تدوین

دکتر داود حسن پناه

مهندس علیرضا خواجوی

مهندس غفور آقایی

دکتر حسین کربلانی خیابوی

مهندس ربعلی جهانی

مهندس مقصود ضیاچهره

نشریه فنی، شماره ۵۸، سال ۱۳۹۴

بسم الله الرحمن الرحيم

نشریه فنی

برنامه پنج‌ساله الگوی کشت محصولات زراعی و باغی شهرستان بیله‌سوار مغان

رئیس کمیته تدوین الگوی کشت استان اردبیل: مهندس عدیل سروی

اعضای کمیته تدوین الگوی کشت استان اردبیل

- ۱- مهندس میرجمال الدین پورپیغمبر
- ۲- مهندس علیرضا خواجوی
- ۳- دکتر حسین کربلائی خیاوی
- ۴- دکتر اکبر ابرغانی
- ۵- دکتر داود حسن‌پناه
- ۶- مهندس غلامرضا امین‌زاده
- ۷- مهندس غفور آقایی
- ۸- مهندس محمد ابراهیمی
- ۹- مهندس معرفت قاسمی
- ۱۰- مهندس مقصود ضیاچهره
- ۱۱- مهندس محرم عدلی

اعضای تدوین الگوی کشت شهرستان بیله‌سوار مغان

- ۱- مهندس ربعلی جهانی
- ۲- مهندس محمدعلی زیرک
- ۳- مهندس محمود فرجاد
- ۴- مهندس نادر دانا
- ۵- مهندس توحید حامدفر
- ۶- مهندس اختیار مردانه
- ۷- مهندس مقصود حسن‌زاده
- ۸- مهندس محمد جعفرخانی
- ۹- مهندس ایوب رزمجو
- ۱۰- مهندس محمدرضا کیانی

تدوین

دکتر داود حسن‌پناه: بخش تحقیقات زراعی و باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل (مغان)، سازمان

تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اردبیل، ایران

مهندس علیرضا خواجوی: کارشناس ارشد اصلاح‌نیاتات سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل

مهندس غفور آقایی: کارشناس ارشد زراعت سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل

دکتر حسین کربلائی خیاوی: بخش تحقیقات گیاهپزشکی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل (مغان)، سازمان

تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اردبیل، ایران

مهندس ربعلی جهانی: کارشناس زراعت مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان بیله‌سوار مغان

مهندس مقصود ضیاچهره: کارشناس زراعت سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل

نشریه فنی، شماره ۵۸، سال ۱۳۹۴

این نشریه در تاریخ ۹۴/۴/۲۹ با شماره ۶+۴۷۴ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی

کشاورزی به ثبت رسیده است.

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل

عنوان نشریه: برنامه پنج‌ساله الگوی کشت محصولات زراعی و باغی شهرستان بیله‌سوار مغان
تدوین: دکتر داود حسن‌پناه، مهندس علیرضا خواجوی، مهندس غفور آقایی، دکتر حسین کربلائی خیایوی، مهندس ربعلی جهانی، مهندس مقصود ضیاچهره

رئیس کمیته تدوین الگوی کشت استان اردبیل: مهندس عدیل سروی

اعضای کمیته تدوین الگوی کشت استان اردبیل: مهندس میرجمال‌الدین پورپیغمبر، مهندس علیرضا خواجوی، دکتر حسین کربلائی خیایوی، دکتر اکبر ابرغانی، دکتر داود حسن‌پناه، مهندس غلامرضا امین‌زاده، مهندس غفور آقایی، مهندس محمد ابراهیمی، مهندس معرفت قاسمی، مهندس مقصود ضیاچهره، مهندس محرم عدلی

اعضای تدوین الگوی کشت شهرستان بیله‌سوار مغان: مهندس ربعلی جهانی، مهندس محمدعلی زیرک، مهندس محمود فرجاد، مهندس نادر دانا، مهندس توحید حامدفر، مهندس اختیار مردانه، مهندس مقصود حسن‌زاده، مهندس محمد جعفرخانی، مهندس ایوب رزمجو، مهندس محمدرضا کیانی

ویرایش علمی: دکتر محمدباقر خورشیدی، مهندس غلامرضا امین‌زاده

ویرایش فنی: مهندس علیرضا خواجوی، مهندس مقصود ضیاچهره

ناشر: سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل - مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت و سال انتشار: اول / ۱۳۹۴

شماره نشریه فنی: ۵۸

قیمت: رایگان (مخصوص مدیران اجرایی، محققان، کارشناسان و مروجان)

نشانی: اردبیل - مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل،

تلفن: ۳۳۷۵۱۵۷۹ (۰۴۵)

اردبیل - شهرک اداری بعثت، سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل،

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی، تلفن: ۳۳۷۴۳۵۰۰ (۰۴۵)

مخاطبان نشریه:

مدیران اجرایی، محققان، کارشناسان و مروجان محصولات زراعی و باغی شهرستان
بیله‌سوار مغان

اهداف آموزشی:

شما خوانندگان گرامی در این نشریه فنی با:

- قابلیت‌های کشاورزی (زراعی و باغی) شهرستان بیله‌سوار مغان
- برنامه الگوی کشت پنج‌ساله محصولات زراعی و باغی شهرستان بیله‌سوار مغان آشنا خواهید شد.

فهرست مطالب

	عنوان	صفحه
۶	پیشگفتار	
۷	مقدمه	
۷	سیمای کشاورزی شهرستان بيله‌سوار مغان	
۹	اهم پروژه‌های اجرا شده در شهرستان بيله‌سوار مغان	
۹	اهم پروژه‌های در دست اجرای شهرستان بيله‌سوار مغان	
۱۰	جدول ۱- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله‌سوار در سال اول (۱۳۹۵)	
۱۱	جدول ۲- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله‌سوار در سال دوم (۱۳۹۶)	
۱۲	جدول ۳- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله‌سوار در سال سوم (۱۳۹۷)	
۱۳	جدول ۴- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله‌سوار در سال چهارم (۱۳۹۸)	
۱۴	جدول ۵- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله‌سوار در سال پنجم (۱۳۹۹)	
۱۵	جدول ۶- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بيله‌سوار مغان در سال اول (۱۳۹۵)	
۱۵	جدول ۷- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بيله‌سوار در سال دوم (۱۳۹۶)	
۱۶	جدول ۸- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بيله‌سوار در سال سوم (۱۳۹۷)	
۱۶	جدول ۹- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بيله‌سوار در سال چهارم (۱۳۹۸)	
۱۷	جدول ۱۰- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بيله‌سوار در سال پنجم (۱۳۹۹)	
۱۷	جدول ۱۱- برنامه توسعه روش‌های نوین آبیاری (هکتار)	
۱۷	جدول ۱۲- برگزاری سالانه نمایشگاه برای انتقال دانش و فناوری به بهره‌برداران و کارشناسان	
۱۸	جدول ۱۳- برنامه پنج‌ساله الگوی کشت محصولات زراعی و باغی شهرستان بيله‌سوار در بخش آموزش و ترویج	
۱۹	جدول ۱۴- نشریات ترویجی و فنی چاپ شده (سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴)	
۲۰	دستاوردهای اجرای الگوی کشت شهرستان بيله‌سوار مغان	
۲۲	پیشنهادات	
۲۵	منابع مورد استفاده	

پیشگفتار

با توجه به اهمیت برنامه‌ریزی الگوی کشت محصولات زراعی و باغی برای شهرستان بیله‌سوار مغان و تاکید جناب آقای مهندس عدیل سروی ریاست محترم سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل در این خصوص، از خرداد ماه سال ۱۳۹۴، کمیته-ای با مشارکت کارشناسان خبره‌ی واحدهای فنی و اجرایی، آموزش، ترویج و تحقیقات با مسئولیت مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی سازمان و به منظور تهیه و تدوین برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی الگوی کشت محصولات زراعی و باغی شهرستان بیله‌سوار مغان تشکیل و طی جلسات متعدد علمی، فنی و تخصصی، پتانسیل‌ها و قابلیت‌های عرصه-های کشاورزی شهرستان بیله‌سوار مغان مورد بحث و بررسی‌های کارشناسی قرار گرفت که نتیجه آن، برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی الگوی کشت محصولات زراعی و باغی شهرستان بیله‌سوار مغان به صورت مجموعه‌ی حاضر می‌باشد. اهم شاخص‌های مورد نظر، با تأکید بر اجرای فازهای مطالعاتی و اجرایی در بازه‌ی زمانی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت به شرح زیر می‌باشد:

- حفظ منابع تولید (آب و خاک) و استفاده‌ی بهینه از آن.
- تغییرات اقلیمی و به تناسب آن تأثیر رفتار عوامل خسارت‌زا بر منابع تولید و تاثیرپذیری تولید از آنها.
- پتانسیل و قابلیت‌های کشاورزی شهرستان بیله‌سوار.
- نظام بهره‌برداری و نیروی انسانی.
- پایداری در تولید.
- مباحث تجاری و بازرگانی تولید.
- لزوم حفظ جایگاه و اهمیت زیستگاه‌های طبیعی و اکوسیستم‌های موجود.
- جایگاه و اهمیت تحقیقات، آموزش و ترویج، مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی در تعامل با بخش خصوصی در راستای سیاست‌های کلان کشور و پیشبرد اهداف وزارت متبوع.

مقدمه

خودکفایی در کشاورزی مقدمه‌ی برای استقلال و خودکفایی در زمینه‌ای دیگر است. باید در یک فصل زراعی مشخص، نسبت به تخصیص اراضی مزروعی یک منطقه به انواع گروه‌های محصولات زراعی (غلات، حبوبات، محصولات صنعتی، سبزیجات، محصولات جالیزی و نباتات علوفه‌ای) و محصولات باغی (هسته‌ارها، دانه‌دارها و ...)، بر مبنای الگوی کشت، برنامه‌ی منسجمی تعیین شود. الگوی بهینه کشت برنامه‌ای است که با هدف مدیریت بهینه‌ی ترکیب مکانی گیاهی تدوین می‌شود. این برنامه با توجه به فرصت‌ها و تهدیدهای اکوفیزیولوژیکی، عوامل تولید، مسایل اقتصادی، عوامل فرهنگی، اجتماعی، تکنولوژی نوین و... طراحی می‌شود. با توجه به این که یکی از اصلی‌ترین نیازهای هر فعالیت پویا، برنامه‌ریزی در چارچوب اهداف کلی آن فعالیت است، بخش کشاورزی نیز به عنوان یکی از مهمترین فعالیت‌های اقتصادی جوامع مختلف نیازمند برنامه‌ریزی‌های منسجم در جهت رسیدن به توسعه و مقابله با بحران‌های موجود است. طراحی و اجرای الگوی بهینه کشت سال‌هاست که در بسیاری از کشورهای جهان به کار گرفته شده و به کمک آن، بسیاری از مشکلات تولید محصولات زراعی باغی مرتفع شده است.

سیمای کشاورزی شهرستان بيله‌سوار مغان

شهرستان بيله‌سوار مغان در شمال شرقی استان اردبیل با ۱۹۴۵ کیلومترمربع مساحت، ۵۳۷۶۸ نفر جمعیت و حدود ۱۱ درصد مساحت کل استان، شامل ۲ شهر (بيله-سوار و جعفرآباد)، ۲ بخش (مرکزی و قشلاق‌دشت)، ۴ دهستان و ۳۵۳ آبادی می‌باشد. این شهرستان از شرق، شمال شرق و جنوب شرق با کشور جمهوری آذربایجان مرز مشترک داشته و به طور متوسط ۹۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارد.

این شهرستان در ۴۸ درجه و ۲۲ دقیقه طول جغرافیایی و ۳۹ درجه و ۲۳ دقیقه عرض جغرافیایی قرار گرفته است. از نظر اقلیمی جزء منطقه نیمه‌خشک معتدل بوده و دارای تابستان‌های گرم و نسبتاً مرطوب (رطوبت نسبی بیش از ۶۰ درصد) و زمستان آن معتدل و همراه با بادهای خشک و سرد و یخبندان محدود بوده و به طور متوسط دارای ۳۰۰ میلی‌متر بارندگی سالانه می‌باشد.

این شهرستان از لحاظ وسعت، پنجمین شهرستان استان می‌باشد. مهمترین و تنها منبع آبی این شهرستان سد ارس می‌باشد که از طریق کانال اصلی (برای مصرف به صورت آب کشاورزی و شرب) تامین می‌شود. همچنین دارای رودخانه‌های فصلی متعدد می‌باشد.

این شهرستان از نظر حاصل‌خیزی اراضی کشاورزی، جزء مستعدترین مناطق استان محسوب شده و به نام بیله‌سوار مغان زرخیز معروف است. به طوری که همه ساله در تولید گندم (به استثنای سال‌های خشکسالی) دارای جایگاه مقام اول استان می‌باشد. این شهرستان بیش از ۹۲ هزار هکتار اراضی دیم و حدود ۲۰ هزار هکتار اراضی آبی دارد. عمده محصولات کشت شده شامل ۸۵ هزار هکتار گندم دیم، ۱۳ هزار هکتار گندم آبی، ۷۴۸۵ هکتار جو دیم، ۲۲۰۰ عدس دیم، ۱۲۵۰ هکتار کلزا، ۱۵۰۰ هکتار ذرت دانه‌ای، ۸۰۰ هکتار ذرت بذری، ۱۵۰۰ هکتار ذرت علوفه‌ای و سایر محصولات زراعی بوده و از لحاظ اقتصادی و اشتغال‌زایی اهمیت ویژه‌ای داشته و جزء محصولات استراتژیک مهم منطقه و کشور می‌باشند. به طوری که همه ساله به طور متوسط نزدیک به ۴۰ درصد از کل تولیدات گندم استان، در این شهرستان تولید می‌شود.

مقدار کل ارزش تولید سالانه‌ی محصولات زراعی این شهرستان معادل ۲۱۵۰ میلیارد ریال بوده و تولید سالانه‌ی شهرستان با احتساب فرآورده‌های دامی و زراعی، بیش از ۳۶۵۰ میلیارد ریال می‌باشد.

اهم پروژه‌های اجرا شده در شهرستان بيله‌سوار مغان

- پروژه پمپاژ ۸، یکی از طرح‌های منحصر به فرد در ایران بوده و با مشارکت بهره‌برداران (فاز ۱ در سال ۱۳۸۴ و فاز ۲ در سال ۱۳۸۵) با هزینه‌ای بالغ بر ۱۲۰ میلیارد ریال به بهره‌برداری رسید. این طرح در حوزه‌ی عمل شهرستان بيله‌سوار مغان در زمینی به مساحت ۳۲۳۵ هکتار واقع شده و تعداد ۸۰۰ نفر بهره‌بردار بخش کشاورزی را با استفاده از سیستم آبیاری تحت فشار (کلاسیک ثابت) تحت پوشش قرار داده است.

- اجرای آبیاری تحت فشار به مساحت ۱۶۰ هکتاری در محدوده اراضی پمپاژ ۸ : شبکه آبیاری طرح فوق در زمینی به مساحت ۱۶۰ هکتار اجرا گردیده، عملیات ساخت ایستگاه به اتمام رسیده و پروژه مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. کل هزینه‌های اجرای پروژه‌ی مذکور، ۱۰ میلیارد ریال می‌باشد.

- پروژه احداث شبکه آبیاری بارانی اراضی گل‌مالی (فاز ۱ و ۲): این پروژه در اراضی زراعی عشایر گل‌مالی به مساحت ۳۳۰ هکتار با هزینه‌ی ۳۶ میلیارد ریال اجرا شده و مجهز به سیستم آبیاری بارانی بوده و تعداد ۷۴ بهره‌بردار بخش کشاورزی را تحت پوشش قرار داده است.

اهم پروژه‌های در دست اجرای شهرستان بيله‌سوار مغان

- پروژه زهکشی اراضی زهدار مغان که در سطح ۶۶۴۷ هکتار شناسایی شده و طبق قرارداد منعقد، تاکنون مطالعات مربوط به مساحت ۵۵۰۰ هکتار آن به اتمام رسیده است. اولویت اول این پروژه به مساحت ۱۵۰۰ هکتار با اعتباری بالغ بر ۲۵ میلیارد ریال اجرا شده و در حال بهره‌برداری می‌باشد. قرارداد اولویت‌های بعدی ناحیه عمرانی اول نیز در سطح ۳۴۰۰ هکتار از اراضی زهدار، با شرکت آب و خاک منعقد شده است.

جدول ۱- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله‌سوار در سال اول (۱۳۹۵)

ردیف	نام محصول زراعی	سطح زیرکشت فعلی			سطح زیرکشت سال اول			ملاحظات
		آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	
۱	گندم (ارقام آبی: لاین N-80-19، مروارید، گنبد، چمران و شیرودی و ارقام دیم: زاگرس، دهدشت، کوهدشت و شیرودی)	۱۳۰۰۰	۸۵۰۰۰	۹۸۰۰۰	۱۲۵۰۰	۸۲۰۰۰	۹۴۵۰۰	- کاهش تدریجی سطح زیرکشت گندم رقم شیرودی و لاین N-80-19 - افزایش هسته اولیه ارقام جدید گندم
۲	جو (ارقام صحرا و دشت)	۱۰۰۰	۷۴۰۰	۸۴۰۰	۱۰۰۰	۷۰۰۰	۸۰۰۰	- کاهش سطح زیرکشت و جایگزینی با ماشک - جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۳	عدس (رقم بيله‌سوار)	-	۲۲۰۰	۲۲۰۰	-	۳۰۰۰	۳۰۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۴	پنبه (بلغار و ورامین)	۲۰	-	۲۰	۵۰	-	۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۵	یونجه	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	
۶	نخود بومی	-	۱۵۰	۱۵۰	-	۲۰۰	۲۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید (هاشم و ...)
۷	ماشک	-	۶۰۰	۶۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	- توسعه کشت مخلوط با جو
۸	ارزن	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	
۹	کلزا (رقم هایولا ۴۰۱)	۱۰۸۴	۱۵۰	۱۲۳۴	۱۵۰۰	۳۰۰	۱۸۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۰	ذرت بذری (رقم S.C. 704)	۸۰۰	-	۸۰۰	۸۰۰	-	۸۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۱	ذرت دانه‌ای (رقم S.C. 704)	۳۰۰	-	۳۰۰	۳۰۰	-	۳۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۲	ذرت علوفه‌ای	۳۰۰	-	۳۰۰	۳۰۰	-	۳۰۰	
۱۳	سویا (رقم ویلیامز)	۸۰۰۰	-	۸۰۰۰	۸۰۰۰	-	۸۰۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۴	هندوانه	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	
۱۵	خیار	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	
۱۶	گوچه‌فرنگی	۸۰	-	۸۰	۸۰	-	۸۰	
۱۷	خریزه	۲۰	۱۰	۳۰	۲۰	۱۰	۳۰	

جدول ۲- برنامه گوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله سوار در سال دوم (۱۳۹۶)

ردیف	نام محصول زراعی	سطح زیر کشت فعلی			سطح زیر کشت سال اول			ملاحظات
		آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	
۱	گندم (ارقام آبی: لاین N-80-19، مروارید، گنبد، چمران و شیرودی و ارقام دیم: زاگرس، دهدشت، کوهدشت و شیرودی)	۱۳۰۰۰	۸۵۰۰۰	۹۸۰۰۰	۱۲۰۰۰	۸۳۰۰۰	۹۵۰۰۰	- کاهش تدریجی سطح زیر کشت گندم رقم شیرودی و لاین N-80-19 - افزایش هسته اولیه ارقام جدید گندم
۲	جو (ارقام صحرا و دشت)	۱۰۰۰	۷۴۰۰	۸۴۰۰	۸۰۰	۷۰۰۰	۷۸۰۰	- کاهش سطح زیر کشت و جایگزینی با ماشک - جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۳	عدس (رقم بيله سوار)	-	۲۲۰۰	۲۲۰۰	-	۳۵۰۰	۳۵۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۴	پنبه (بلغار و ورامین)	۲۰	-	۲۰	۵۰	-	۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۵	یونجه	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	۱۲۰۰	-	۱۲۰۰	
۶	نخود بومی	-	۱۵۰	۱۵۰	-	۲۰۰	۲۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید (هاشم و ...)
۷	ماشک	-	۶۰۰	۶۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	- توسعه کشت مخلوط با جو
۸	ارزن	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	
۹	کلزا (رقم هایولا ۴۰۱)	۱۰۸۴	۱۵۰	۱۲۳۴	۱۵۰۰	۳۰۰	۱۸۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۰	ذرت بذری (رقم S.C. 704)	۸۰۰	-	۸۰۰	۸۰۰	-	۸۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۱	ذرت دانه‌ای (رقم S.C. 704)	۳۰۰	-	۳۰۰	۳۰۰	-	۳۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۲	ذرت علوفه‌ای	۳۰۰	-	۳۰۰	۳۰۰	-	۳۰۰	
۱۳	سویا (رقم ویلیامز)	۸۰۰۰	-	۸۰۰۰	۸۰۰۰	-	۸۰۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۴	هندوانه	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	
۱۵	خیار	۱۰	-	۱۰	۲۰	-	۲۰	
۱۶	گوچه‌فرنگی	۸۰	-	۸۰	۸۰	-	۸۰	
۱۷	خریزه	۲۰	۱۰	۳۰	۲۰	۱۰	۳۰	

جدول ۳- برنامه گوی کشت محصولات زراعی شهرستان بیله‌سوار در سال سوم (۱۳۹۷)

ردیف	نام محصول زراعی	سطح زیر کشت فعلی			سطح زیر کشت سال اول			ملاحظات
		آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	
۱	گندم (ارقام آبی: لاین N-80-19، مروارید، گنبد، چمران و شیرودی و ارقام دیم: زاگرس، دهدشت، کوهدشت و شیرودی)	۱۳۰۰۰	۸۵۰۰۰	۹۸۰۰۰	۱۱۸۰۰	۸۱۰۰۰	۹۲۸۰۰	- کاهش تدریجی سطح زیر کشت گندم رقم شیرودی و لاین N-80-19 - افزایش هسته اولیه ارقام جدید گندم
۲	جو (ارقام صحرا و دشت)	۱۰۰۰	۷۴۰۰	۸۴۰۰	۹۰۰	۸۰۰۰	۸۹۰۰	- کاهش سطح زیر کشت و جایگزینی با ماشک - جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۳	عدس (رقم بیله سوار)	-	۲۲۰۰	۲۲۰۰	-	۴۰۰۰	۴۰۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۴	پنبه (بلغار و ورامین)	۲۰	-	۲۰	۵۰	-	۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۵	یونجه	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	
۶	نخود بومی	-	۱۵۰	۱۵۰	-	۲۰۰	۲۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید (هاشم و ...)
۷	ماشک	-	۶۰۰	۶۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	- توسعه کشت مخلوط با جو
۸	ارزن	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	
۹	کلزا (رقم هایولا ۴۰۱)	۱۰۸۴	۱۵۰	۱۲۳۴	۱۸۰۰	۱۵۰	۱۹۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۰	ذرت بذری (رقم S.C. 704)	۸۰۰	-	۸۰۰	۲۵۰	-	۲۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۱	ذرت دانه‌ای (رقم S.C. 704)	۳۰۰	-	۳۰۰	۲۰۰	-	۲۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۲	ذرت علوفه‌ای	۳۰۰	-	۳۰۰	۲۰۰	-	۲۰۰	
۱۳	سویا (رقم ویلیامز)	۸۰۰۰	-	۸۰۰۰	۶۸۰۰	-	۶۸۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۴	هندوانه	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	
۱۵	خیار	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	
۱۶	گوچه‌فرنگی	۸۰	-	۸۰	۸۰	-	۸۰	
۱۷	خرنزه	۲۰	۱۰	۳۰	۲۰	۱۰	۳۰	

جدول ۴- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بيله سوار در سال چهارم (۱۳۹۸)

ردیف	نام محصول زراعی	سطح زیرکشت فعلی			سطح زیرکشت سال اول			ملاحظات
		آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	
۱	گندم (ارقام آبی: لاین N-80-19، مروارید، گنبد، چمران و شیرودی و ارقام دیم: زاگرس، دهدشت، کوهدشت و شیرودی)	۱۳۰۰۰	۸۵۰۰۰	۹۸۰۰۰	۱۲۸۰۰	۸۰۰۰۰	۹۲۸۰۰	- کاهش تدریجی سطح زیرکشت گندم رقم شیرودی و لاین N-80-19 - افزایش هسته اولیه ارقام جدید گندم
۲	جو (ارقام صحرا و دشت)	۱۰۰۰	۷۴۰۰	۸۴۰۰	۸۰۰	۷۵۰۰	۸۳۰۰	- کاهش سطح زیرکشت و جایگزینی با ماشک - جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۳	عدس (رقم بيله سوار)	-	۲۲۰۰	۲۲۰۰	-	۵۰۰۰	۵۰۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۴	پنبه (بلغار و ورامین)	۲۰	-	۲۰	۵۰	-	۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۵	یونجه	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	
۶	نخود بومی	-	۱۵۰	۱۵۰	-	۲۰۰	۲۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید (هاشم و ...)
۷	ماشک	-	۶۰۰	۶۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	- توسعه کشت مخلوط با جو
۸	ارزن	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	
۹	کلزا (رقم هایولا ۴۰۱)	۱۰۸۴	۱۵۰	۱۲۳۴	۱۵۰۰	۳۰۰	۱۸۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۰	ذرت بذری (رقم S.C. 704)	۸۰۰	-	۸۰۰	۳۰۰	-	۳۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۱	ذرت دانه‌ای (رقم S.C. 704)	۳۰۰	-	۳۰۰	۲۰۰	-	۲۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۲	ذرت علوفه‌ای	۳۰۰	-	۳۰۰	۲۰۰	-	۲۰۰	
۱۳	سویا (رقم ویلیامز)	۸۰۰۰	-	۸۰۰۰	۶۵۰۰	-	۶۵۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۴	هندوانه	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	
۱۵	خیار	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	
۱۶	گوچه‌فرنگی	۸۰	-	۸۰	۸۰	-	۸۰	
۱۷	خرنزه	۲۰	۱۰	۳۰	۲۰	۱۰	۳۰	

جدول ۵- برنامه الگوی کشت محصولات زراعی شهرستان بیله‌سوار در سال پنجم (۱۳۹۹)

ردیف	نام محصول زراعی	سطح زیرکشت فعلی			سطح زیرکشت سال اول			ملاحظات
		آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	
۱	گندم (ارقام آبی: لاین N-80-19، مروارید، گنبد، چمران و شیرودی و ارقام دیم: زاگرس، دهدشت، کوهدشت و شیرودی)	۱۳۰۰۰	۸۵۰۰۰	۹۸۰۰۰	۱۱۳۰۰	۸۱۰۰۰	۹۲۳۰۰	- کاهش تدریجی سطح زیرکشت گندم رقم شیرودی و لاین N-80-19 - افزایش هسته اولیه ارقام جدید گندم
۲	جو (ارقام صحرا و دشت)	۱۰۰۰	۷۴۰۰	۸۴۰۰	۸۰۰	۷۰۰۰	۷۸۰۰	- کاهش سطح زیرکشت و جایگزینی با ماشک - جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۳	عدس (رقم بیله سوار)	-	۲۲۰۰	۲۲۰۰	-	۴۵۰۰	۴۵۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۴	پنبه (بلغار و ورامین)	۲۰	-	۲۰	۵۰	-	۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۵	یونجه	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	-	۱۰۰۰	
۶	نخود بومی	-	۱۵۰	۱۵۰	-	۲۰۰	۲۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید (هاشم و ...)
۷	ماشک	-	۶۰۰	۶۰۰	-	۱۰۰۰	۱۰۰۰	- توسعه کشت مخلوط با جو
۸	ارزن	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	-	۱۲۰۰	۱۲۰۰	
۹	کلزا (رقم هایولا ۴۰۱)	۱۰۸۴	۱۵۰	۱۲۳۴	۱۵۰۰	۳۰۰	۱۸۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۰	ذرت بذری (رقم S.C. 704)	۸۰۰	-	۸۰۰	۵۰۰	-	۵۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۱	ذرت دانه‌ای (رقم S.C. 704)	۳۰۰	-	۳۰۰	۲۵۰	-	۲۵۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۲	ذرت علوفه‌ای	۳۰۰	-	۳۰۰	۲۵۰	-	۲۵۰	
۱۳	سویا (رقم ویلیامز)	۸۰۰۰	-	۸۰۰۰	۷۰۰۰	-	۷۰۰۰	- جایگزینی با ارقام جدید معرفی شده
۱۴	هندوانه	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	۹۰۰	۱۰	۹۱۰	
۱۵	خیار	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	
۱۶	گوچه‌فرنگی	۸۰	-	۸۰	۸۰	-	۸۰	
۱۷	خرنزه	۲۰	۱۰	۳۰	۲۰	۱۰	۳۰	

جدول ۶-- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بیله‌سوار مغان در سال اول (۱۳۹۵)

ردیف	نام محصول	سطح زیر کشت فعلی (هکتار)			سطح زیر کشت سال اول (هکتار)		
		بارور	غیربارور	جمع	بارور	غیربارور	جمع
۱	شلیل	۱۲۵	۱۰۰	۲۲۵	۱۷۰	۷۵	۲۴۵
۲	سیب	۱۳/۵	۱۱/۵	۲۵	۱۴	۱۱	۲۵
۳	گوجه	۶	۲	۸	۷	۳	۱۰
۴	آلو قطره طلا	۶/۵	۲	۸/۵	۷	۳	۱۰
۵	انگور آبی	۵/۵	۲	۷/۵	۶	۲/۵	۸/۵
۶	گردو	۲۸	۱۰	۳۸	۲۹	۱۱	۴۰
۷	فندق آبی	۱۲	۴	۱۶	۱۳	۵	۱۸
۸	پسته	۴/۵	۳/۵	۸	۵	۴	۹
۹	هلو	۵/۵	۲	۷/۵	۶	۳	۹
۱۰	انار	۶	۱	۷	۷	۱	۸
۱۱	انجیر	۳/۵	۳	۶/۵	۳	۳/۵	۶/۵
۱۲	بادام آبی	۱۴	۹	۲۳	۱۵	۱۰	۲۵
۱۳	زیتون	۱۵	۹	۲۴	۱۵	۹	۲۴

جدول ۷- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بیله‌سوار در سال دوم (۱۳۹۶)

ردیف	نام محصول	سطح زیر کشت فعلی (هکتار)			سطح زیر کشت سال اول (هکتار)		
		بارور	غیربارور	جمع	بارور	غیربارور	جمع
۱	شلیل	۱۲۵	۱۰۰	۲۲۵	۱۹۰	۸۵	۲۷۵
۲	سیب	۱۳/۵	۱۱/۵	۲۵	۱۴	۱۲	۲۶
۳	گوجه	۶	۲	۸	۸/۵	۴	۱۲/۵
۴	آلو قطره طلا	۶/۵	۲	۸/۵	۷	۴	۱۱
۵	انگور آبی	۵/۵	۲	۷/۵	۷	۳	۱۰
۶	گردو	۲۸	۱۰	۳۸	۳۰	۱۱	۴۱
۷	فندق آبی	۱۲	۴	۱۶	۱۴	۶	۲۰
۸	پسته	۴/۵	۳/۵	۸	۵	۵	۱۰
۹	هلو	۵/۵	۲	۷/۵	۶	۴	۱۰
۱۰	انار	۶	۱	۷	۷	۲	۹
۱۱	انجیر	۳/۵	۳	۶/۵	۴	۳	۷
۱۲	بادام آبی	۱۴	۹	۲۳	۱۷	۱۱	۲۸
۱۳	زیتون	۱۵	۹	۲۴	۱۶	۹	۲۵

جدول ۸- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بيله‌سوار در سال سوم (۱۳۹۷)

ردیف	نام محصول	سطح زیر کشت فعلی (هکتار)			سطح زیر کشت سال اول (هکتار)		
		بارور	غیر بارور	جمع	بارور	غیر بارور	جمع
۱	شلیل	۱۲۵	۱۰۰	۲۲۵	۲۱۰	۹۵	۳۰۵
۲	سیب	۱۳/۵	۱۱/۵	۲۵	۱۴	۱۳	۲۷
۳	گوجه	۶	۲	۸	۹	۴/۵	۱۳/۵
۴	آلو قطره طلا	۶/۵	۲	۸/۵	۸	۵	۱۳
۵	انگور آبی	۵/۵	۲	۷/۵	۸	۴	۱۲
۶	گردو	۲۸	۱۰	۳۸	۳۱	۱۲	۴۳
۷	فندق آبی	۱۲	۴	۱۶	۱۵	۷	۲۲
۸	پسته	۴/۵	۳/۵	۸	۶	۶	۱۲
۹	هلو	۵/۵	۲	۷/۵	۷	۵	۱۲
۱۰	انار	۶	۱	۷	۸	۳	۱۱
۱۱	انجیر	۳/۵	۳	۶/۵	۵	۴	۹
۱۲	بادام آبی	۱۴	۹	۲۳	۲۱	۱۲	۳۳
۱۳	زیتون	۱۵	۹	۲۴	۱۷	۹	۲۶

جدول ۹- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بيله‌سوار در سال چهارم (۱۳۹۸)

ردیف	نام محصول	سطح زیر کشت فعلی (هکتار)			سطح زیر کشت سال اول (هکتار)		
		بارور	غیر بارور	جمع	بارور	غیر بارور	جمع
۱	شلیل	۱۲۵	۱۰۰	۲۲۵	۲۳۰	۱۰۵	۳۳۵
۲	سیب	۱۳/۵	۱۱/۵	۲۵	۱۵	۱۳	۲۸
۳	گوجه	۶	۲	۸	۱۰	۵	۱۵
۴	آلو قطره طلا	۶/۵	۲	۸/۵	۹	۵	۱۴
۵	انگور آبی	۵/۵	۲	۷/۵	۸	۵	۱۳
۶	گردو	۲۸	۱۰	۳۸	۳۳	۱۳	۴۶
۷	فندق آبی	۱۲	۴	۱۶	۱۶	۷	۲۳
۸	پسته	۴/۵	۳/۵	۸	۷	۷	۱۴
۹	هلو	۵/۵	۲	۷/۵	۸	۵	۱۳
۱۰	انار	۶	۱	۷	۸	۳	۱۱
۱۱	انجیر	۳/۵	۳	۶/۵	۵	۵	۱۰
۱۲	بادام آبی	۱۴	۹	۲۳	۲۲	۱۲	۳۴
۱۳	زیتون	۱۵	۹	۲۴	۱۸	۹	۲۷

جدول ۱۰- برنامه الگوی کشت محصولات باغی شهرستان بیله‌سوار در سال پنجم (۱۳۹۹)

ردیف	نام محصول	سطح زیر کشت فعلی (هکتار)			سطح زیر کشت سال اول (هکتار)		
		بارور	غیر بارور	جمع	بارور	غیر بارور	جمع
۱	شلیل	۱۲۵	۱۰۰	۲۲۵	۲۴۰	۱۱۰	۳۵۰
۲	سیب	۱۳/۵	۱۱/۵	۲۵	۱۶	۱۴	۳۰
۳	گوجه	۶	۲	۸	۱۱	۶	۱۷
۴	آلو قطره طلا	۶/۵	۲	۸/۵	۱۰	۶	۱۶
۵	انگور آبی	۵/۵	۲	۷/۵	۹	۶	۱۵
۶	گردو	۲۸	۱۰	۳۸	۳۵	۱۵	۵۰
۷	فندق آبی	۱۲	۴	۱۶	۱۷	۸	۲۵
۸	پسته	۴/۵	۳/۵	۸	۸	۸	۱۶
۹	هلو	۵/۵	۲	۷/۵	۹	۶	۱۵
۱۰	انار	۶	۱	۷	۸	۶	۱۴
۱۱	انجیر	۳/۵	۳	۶/۵	۶	۶	۱۲
۱۲	بادام آبی	۱۴	۹	۲۳	۲۳	۱۳	۳۶
۱۳	زیتون	۱۵	۹	۲۴	۱۹	۹	۲۸

جدول ۱۱- برنامه توسعه روش‌های نوین آبیاری (هکتار)

سال	بارانی	نواری (تیپ)
۱۳۹۴	۵۰۰	۸۰۰
۱۳۹۵	۵۰۰	۱۰۰۰
۱۳۹۶	۶۰۰	۱۲۰۰
۱۳۹۷	۶۵۰	۱۴۰۰
۱۳۹۸	۷۰۰	۲۰۰۰
۱۳۹۹	۷۸۰	۲۲۰۰

جدول ۱۲- برگزاری سالانه نمایشگاه برای انتقال دانش و فناوری به بهره‌برداران و کارشناسان

ردیف	عنوان	محل برگزاری نمایشگاه
۱	هفته جهاد کشاورزی	سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
۲	هفته پژوهش	دانشگاه محقق اردبیلی
۳	هفته دولت	سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
۴	دهه مبارکه فجر	شهرستان بیله‌سوار

جدول ۱۳- برنامه پنج ساله الگوی کشت محصولات زراعی و باغی شهرستان بيله سوار در بخش

آموزش و ترویج

سال پنجم ۱۳۹۹	سال چهارم ۱۳۹۸	سال سوم ۱۳۹۷	سال دوم ۱۳۹۶	سال اول ۱۳۹۵	سال پایه ۱۳۹۴	نوع فعالیت
۱۰۷۰۰	۱۰۶۰۰	۱۰۴۰۰	۱۰۲۰۰	۱۰۱۰۰	۱۰۰۰۰	آموزش های انفرادی (نفر روز)
۳۹۸۸	۳۶۲۵	۳۲۹۵	۲۹۹۵	۲۷۲۳	۲۴۷۵	آموزش و توانمندسازی بهره برداران (یک روزه - نفر روز)
۱۵۴۶	۱۴۰۶	۱۲۷۸	۱۱۶۲	۱۰۵۶	۹۶۰	آموزش و توانمندسازی بهره برداران (سه روزه - نفر روز)
۷	۶	۵	۴	۳	۲	احداث سایت های الگویی (مورد)
۱۶	۱۴	۱۲	۱۰	۸	۶	برگزاری برنامه ی روز مزرعه (مورد)
۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۸	برگزاری برنامه ی هفته انتقال یافته های تحقیقاتی
۸۲۱۴	۷۴۶۷	۶۷۸۸	۶۱۷۱	۵۶۱۰	۵۱۰۰	تهیه و توزیع اطلاعیه و بروشور (برگ)
۱۱۰۰	۱۰۰۰	۸۰۰	۶۰۰	۴۰۰	۳۰۰	توزیع بسته های آموزشی و سی دی (حلقه)
۶	۵	۴	۳	۲	۱	اجرای طرح های تحقیقی و ترویجی (مورد)
۲۴۵۴	۲۲۳۱	۲۰۲۸	۱۸۴۴	۱۶۷۶	۱۵۲۴	آموزش فنی و حرفه ای (نفر روز)
۱	۱	۱	۱	۱	۱	بازدیدهای فنی ترویجی خارج از استان (مورد)
۱۲	۱۰	۸	۶	۶	۴	بازدید های فنی ترویجی داخل استان (مورد)
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	برنامه تلویزیونی (دقیقه)
۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	برنامه رادیویی (دقیقه)
۱	۱	۱	۱	۱	۱	فیلم آموزشی (عنوان)
۱	۱	۱	۱	۱	۱	پوستر ترویجی (عنوان)
۲	۲	۲	۲	۲	۲	تهیه نشریات ترویجی (عنوان)
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	تهیه بروشور ترویجی (عنوان)

جدول ۱۴- نشریات ترویجی و فنی چاپ شده (سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴)

ردیف	عنوان نشریه	شماره
۱	ارقام گندم متحمل به تنش خشکی آخر فصل در دشت اردبیل	۱۵
۲	دستورالعمل فنی کشت جو برای مقابله با خشکی	۱۶
۳	استفاده از کشت مخلوط چاودار و ماشک علوفه‌ای برای تولید علوفه	۲۰
۴	کشت پاییزه چغندر قند در دشت مغان	۲۵
۵	خشکسالی و مدیریت مناسب آب در بخش کشاورزی	۲۶
۶	بهبود مدیریت استفاده از آب در فرآیند تولید محصولات کشاورزی (آبیاری سطحی)	۲۷
۷	بهبود مدیریت استفاده از آب در فرآیند تولید محصولات کشاورزی (آبیاری تحت فشار با تاکید بر روش آبیاری قطره‌ای نواری (تیپ))	۲۸
۸	گندم نان رقم " مروارید " مناسب کشت در مناطق گرمسیر استان اردبیل	۳۳
۹	دستورالعمل فنی تولید بذر هیبرید ذرت سینگل کراس ۷۰۴	۳۷
۱۰	دستورالعمل جلوگیری از خسارت سرما در اراضی دیم	۵۵
۱۱	کشت انتظاری عدس در استان اردبیل	۵۷

دستاوردهای اجرای الگوی کشت شهرستان بيله سوار مغان

- ۱- تعیین الگوی کشت شهرستان بيله سوار با لحاظ استفاده بهینه از منابع تولید و مدیریت صحیح آنها ضمن رعایت مسائل زیست محیطی و تولید پایدار
- ۲- رعایت تناسب بین سطوح اراضی زراعی و باغی شهرستان با لحاظ ظرفیت نسی کشت آنها و حفظ پتانسیل و شرایط تولید شهرستان بيله سوار
- ۳- انتخاب محصولاتی که از نظر اقلیمی با شرایط منطقه سازگاری کامل داشته و از نظر اقتصادی نیز دارای مزیت بوده و نسبت به محدودیتها و امکانات موجود قابلیت مدیریت سهل تری داشته باشند.
- ۴- تضمین امنیت غذایی و پایداری تولید
- ۵- حمایت موثر از تولید و صادرات محصولات کشاورزی
- ۶- حفاظت از منابع آب و خاک و افزایش بهره‌وری عوامل تولید
- ۷- ارتقای ضریب بهره‌وری آب در تولید محصولات کشاورزی و بهره‌برداری اصولی و بهینه از سایر نهادهای تولید
- ۸- گسترش روحیه تعاون و یکپارچه‌سازی اراضی زیرکشت محصولات کشاورزی به منظور توزیع مناسب‌تر خدمات، نهاده‌ها، حمایت‌های بیشتر از تولیدکنندگان و کنترل مدیریت
- ۹- ایجاد روحیه پذیرش کشت محصولات از پیش تعیین شده در کشاورزان
- ۱۰- گسترش صنایع مرتبط با بخش کشاورزی و بررسی میزان همکاری این صنایع در کنترل بحران‌های احتمالی به ویژه خشکسالی
- ۱۱- اصلاح و بهینه‌سازی الگوی مصرف آب کشاورزی
- ۱۲- ایجاد اشتغال

۱۳- کاهش ریسک تولید و افزایش قابلیت مقابله با بحران‌های خشکسالی و کمبود آب

۱۴- کاهش هزینه‌های تولید و اقتصادی‌تر کردن تولیدات کشاورزی

۱۵- فقرزدایی و افزایش توان درآمدی تولیدکنندگان خرد بخش کشاورزی

۱۶- ایجاد سیستم و بانک اطلاعاتی جامع برای شهرستان بیله‌سوار مغان

پیشنهادات

- ۱- رعایت تناسب بین سطوح اراضی کشت پاییزه و بهاره
- ۲- توسعه و ترویج رویکردهای مبتنی بر ایجاد تغییر در افکار، نگرش‌ها، رفتارها، سیستم‌های تولید، مدیریت و استراتژی‌های نوین در بکارگیری نهاده‌ها
- ۳- اجرای عملیات کشاورزی حفاظتی در مناطق دیم جهت حفظ و ذخیره رطوبت، افزایش مواد آلی خاک، کاهش فرسایش خاک به روش‌های زیر:
 - الف) سیستم زراعی آیش - غلات (شخم با گاواهن قلمی بعد از برداشت غلات و استفاده از پنجه‌غازی به منظور کنترل علف‌های هرز و جلوگیری از تبخیر در بهار)
 - ب) سیستم زراعی حبوبات - غلات (کاشت مستقیم با خطی کار جهت کاهش تبخیر و افزایش رطوبت در بستر بذر و شخم با گاواهن قلمی بعد از برداشت محصول)
- ۴- کشت دوم سویا با استفاده از روش کشت مستقیم
- ۵- استفاده از ارقام پرمحصول و متحمل به کم‌آبی محصولات مختلف زراعی و باغی
- ۶- رعایت تاریخ کاشت، عمق کاشت، میزان بذر و روش کاشت در منطقه
- ۷- رعایت تناوب زراعی در کشاورزی حفاظتی دیم به ویژه غلات - حبوبات
- ۸- استفاده از ارقام گندم مقاوم به بیماری‌های قارچی از جمله پاخوره، فوزاریوم ریشه و خوشه و زنگ‌ها
- ۹- برای حفظ حشرات مفید، میکروارگانیسم، مواد آلی خاک و افزایش آن و جلوگیری از سوزاندن سالانه‌ی کاه و کلش توسط کشاورزان سویا کار (برای سهولت عملیات کشت دوم سویا)، از دستگاه کلش خردکن استفاده شود. برای این منظور می‌توان وام‌های بلاعوض و کم‌بهره برای خرید این ادوات تخصیص داد.
- ۱۰- ترویج روش‌های نوین آبیاری از جمله روش قطره‌ای (تیپ)

- ۱۱- احداث و توسعه کانال‌های شبکه آبرسانی به مزارع و باغات در راستای کاهش تلفات آب
- ۱۲- ضرورت اجرای طرح یک‌پارچه‌سازی اراضی
- ۱۳- توجه کافی به ضریب مکانیزاسیون کشاورزی
- ۱۴- سوق دادن برنامه‌های اجرایی و یارانه‌ها متناسب با برنامه الگوی کشت شهرستان بيله‌سوار
- ۱۵- می‌توان از کشت محصولات استراتژیک مانند سویا، کلزا، پنبه و یونجه در اراضی آبی برای ایجاد تناوب مناسب، اشتغال‌زایی، افزایش حاصل‌خیزی خاک زراعی و نیز جلوگیری از افزایش بیماری‌ها، آفات و ... استفاده نمود.
- ۱۶- به دلیل ضرورت حمایت از تولید و توسعه‌ی پایدار ذرت (دانه‌ای، بذری و علوفه‌ای)، می‌توان علاوه بر کشت اراضی زیر شبکه، از زمین‌های زراعی بالا دست کانال (دییم) نیز به روش آبیاری قطره‌ای (تیپ) استفاده کرد.
- ۱۷- کشت گیاهان علوفه‌ای برای تامین علوفه‌ی (یونجه، جو، شبدر و ...) مورد نیاز احشام منطقه
- ۱۸- جایگزینی مبارزه‌ی بیولوژیک با مبارزه‌ی شیمیایی با هدف حفظ محیط زیست، سلامتی جامعه و تقویت حشرات مفید
- ۱۹- استفاده از کودهای آلی، زیستی و گوگردی برای حاصل‌خیزی و اصلاح خاک‌های زراعی در منطقه
- ۲۰- رعایت ظرفیت مراتع و احداث طرح‌های آبخیزداری، برای حفظ آب و جلوگیری از فرسایش در مراتع الزامی است.
- ۲۱- کشت باغات خشکبار (فندق، بادام و ...) در منطقه

- ۲۲- کشت و گسترش زعفران در اراضی دیم
- ۲۳- کشت باغ در اراضی شیب‌دار و کم‌بازده
- ۲۴- توسعه‌ی باغات میوه در اراضی بالا دست شبکه (دیم)
- ۲۵- کشت و توسعه‌ی گیاهان دارویی در منطقه و بسته‌بندی و فرآوری آن با هدف اشتغال‌زایی و افزایش درآمد کشاورزان
- ۲۶- اجرای سیستم آبیاری قطره‌ای در باغات
- ۲۷- استفاده از کودهای آلی در باغات
- ۲۸- آموزش کشاورزان برای مقابله با شرایط نامساعد محیطی از قبیل سرمای زودرس و دیررس و دفع و کاهش خسارات احتمالی
در کلیه موارد فوق‌الاشاره باید:
- ۲۹- مسایل اقتصادی منطقه در نظر گرفته شود.
- ۳۰- منافع کشاورزان مدنظر باشد.
- ۳۱- دانش بومی کشاورزان منطقه در نظر گرفته شود.
- ۳۲- فرهنگ، آداب و سنن اجتماعی منطقه در مراحل تولید مدنظر باشد.
- ۳۳- موجب ایجاد خسارت در خاک‌های کشاورزی و منابع موجود نگردد.

منابع مورد استفاده

- ۱- بی نام، ۱۳۹۱. خلاصه اطلاعات سیمای استان اردبیل. وزارت جهاد کشاورزی، دفتر هماهنگی امور استان‌ها. ۱۱ ص.
- ۲- حسن پناه، د.، خ. نیکشاد، ع. سروی و ح. کربلائی خیای. ۱۳۹۴. برنامه بهینه- سازی الگوی کشت محصولات زراعی و باغی استان اردبیل. مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل. نشریه فنی شماره ۳۸.

Ministry of Agriculture Jihad
Jihad Agricultural Organization of Ardabil Province
Agricultural Extension Coordination Management

Ministry of Agriculture Jihad
Agricultural Research, Education and Extension Organization
Ardabil Agriculture and Natural Resources Research and
Education Centre

Five Years Program of Cropping Pattern of Field Crops and Horticultural Production of Bilasavar Region

Authors

Davoud Hassanpanah, *PhD*

Alireza Khajavi, *MSc*

Ghafour Aghaei, *MSc*

Hossein Karbalaee Khiavi, *PhD*

Rabali Jahani, *BSc*

Magsoud Ziachehreh, *BSc*

Technical Manual, Number 58, 2015